

**Szakmai beszámoló az Új Nemzeti Kiválóság Program Felsőoktatási Mesterképzés Hallgatói
Kutatói Ösztöndíj ÚNKP-21-2-I-BGE-5 pályázati kódszámú pályázat teljesítéséről**

I. Pályázói adatok

- 1) **Név:** Istenes Krisztián Attila
- 2) **Lakcím:** 1077. Budapest 07, Wesselényi utca 8. A Lph. 5/A
- 3) **Adóazonosító jel:** 8453661782
- 4) **Szerződés száma:** OI/504/20212
- 5) **A szerződésben rögzített tevékenység:** Tudományos kutatómunka lefolytatása, TDK dolgozat készítése
A Pályázati Kiírás keretében támogatott kutatás címe: A controlling és a körforgásos üzleti modellek kapcsolatrendszere, avagy a teljesítménymenedzsment fenntarthatósági dimenziói témakörben, Zöld Controlling, – A fenntartható controlling címmel
- 6) **Témavezető neve:** Dr. Németh Krisztina

II. A kutatás részletes ismertetése:

7) A kutatás szükségességének és hasznosíthatóságának bemutatása:

A kutatás az Új Nemzeti Kiválóság Program támogatási szerződésével és a mellékelt kutatási tervvel összhangban került végrehajtásra. A kutatási tervben megfogalmazott célkitűzés alapján a magyarországi KKV-k esetében vizsgáltam, ahol a körforgásos gazdaság bevezethetőségének realitását, és feltételeit vizsgáltam meg, illetve a vállalati controlling funkció körforgásos üzleti modellekre adott lehetséges válaszait igyekeztem behatárolni. A következő kérdésekre kerestem a választ:

- Mennyiben tudja segíteni a működő controlling az új modellek kialakítását?
- Melyek a gátló és támogató faktorok a körforgásos üzleti modellek tekintetében a nemzetközi irodalom alapján, és ez hogyan jelenik meg Magyarországon?
- Hogyan függ össze a körforgásos üzleti modellek kapcsolatrendszere a controlling új megközelítésével?
- Milyen új és újszerű módszereket alkalmaznak a körforgásos üzleti modellek kapcsán controlling területen?
- Milyen specifikus elvárásokat támaszt ez a fajta üzleti gondolkodás a controllerekkel szemben?

Korábbi kutatásom során, – melynek eredményeit a XXXIV. OTDK konferencia keretein belül mutattam be – a controlling terület jövőjével kapcsolatos hatásvizsgálatot végeztem el. A hatásvizsgálat keretein belül egy adaptált komplex controlling rendszermodellbe helyeztem el a controllingot. Különböző implementálókat vizsgáltam a digitális gazdaságon belül, ilyen pl. az Ipar4.0, a Big Data jelenség, vagy a Robotic Process Automation. A hatásvizsgálat eredményeképp meghatároztam a „controller jövőképet”, ahol azt a következtetést vontam le, hogy a controllerre szükség lesz a jövőben. Annak érdekében, hogy a controller munkája megmaradjon, szükséges feltétel az IT ismeretek megléte/megszerzése. Korábban vizsgáltam a digitalizáció és a controller jövőkép munkavállalói oldalról történő lecsapódását álláshirdetéseken keresztül. Annak eredményeképp létrejött a 2019-es évben aktuális controller profil. Megvalósíthatóság tekintetében egy primer és egy szekunder kutatás keretein belül képzeltem el a pályamunkát. Primer kutatás esetében adatgyűjtéssel, kérdőívezéssel, mély/szakértői interjúval-, szekunder kutatás esetében pedig szakirodalmi kutatással tervezem a vizsgálatot végrehajtani.

A kutatás befejeztével kialakult egy kép arra vonatkozóan, hogy a magyarországi KKV-k körforgásos gazdaságra való áttérésének van realitása, a fenntarthatósággal kapcsolatos célkitűzéseiket stratégiájukba építve, módosítva az üzleti modelljüket lehetséges az áttérés. A vállalati controlling funkció az esetleges átálláshoz fog alkalmazkodni, erre lehet egy válasz a Green Controlling. A koncepció lényege a fenntartható vállalat és projektirányítás controlling eszközökkel, változó módszertannal való támogatása. A körforgásos modellek bevezethetőségének feltételei közt szerepel a vállalat egyfajta technológiai érettségi szintje, ami feltételezi a digitalizáció jelenlétét, ilyenek az Ipar 4.0 eszközök, a controlling esetében pedig akár a Controlling 4.0 eszközök is, azzal a különbséggel, hogy a vállalat és projektirányítás a fenntarthatósági stratégiát valósítja meg, és a controlling ebben nyújt támogatást. A kutatás szükségességét indokolta, hogy nemzetközi és hazai szinten magas a kutatási aktivitás a fenntarthatóság, és a fenntartható üzleti modellekkel összefüggésben. A fenntarthatóság, a környezetvédelem kérdését a kormány is kiemelt súllyal kezeli a Nemzeti Fenntarthatósági Stratégia alapján. A téma aktualitását a számos nemzetközi és a kormányzati szinthez kötődő hazai támogatási program indokolta. A kidolgozáshoz felhasznált saját kutatási eredmények és forrásul felhasznált szakanyagok ismertetése képezi a dolgozat gerincét.

A kapott eredmények hasznosulhatnak a vállalatoknál, hiszen képet kaphatnak arról, hogy milyen trendek vannak jelenleg a controlling területén Magyarországon, ugyanakkor a controlling oktatásban is hasznosítható eredmények születtek. Információt jelenthet több piaci szereplő számára is, mint az olyan beszállítók, akik az alapanyagok, és a hulladék beszállításával foglalkoznak. Hasznos lehet a controlling magyarországi tudományos diskurzusának tekintetében is, hiszen a fenntartható controlling kérdéseivel kapcsolatos további kutatások kiindulópontja lehet. Hasznos lehet a fenntarthatóság és a körforgásos üzleti modellek kutatásában is, hiszen információt szolgáltat a jelen tanulmány a témában kutatást végzőknek, egyúttal hasznos lehet ezáltal a magyar államnak, az Innovációs és Technológiai Minisztériumnak, és a magyar pénzügyintézeteknek is, hiszen információt kaphatnak arról, hogy mely ösztönzők lehetnek hatásosak a magyar kis és közép vállalkozások esetében a fenntarthatóbb működésre való áttérésben. Az oktatás során is fontos a trendek figyelembevétele, hogy a frissen végzett leendő controller naprakész ismeretekkel mehessen ki a munkaerőpiacra, így a felsőoktatásban is mindenképpen hasznosíthatóak a dolgozat megállapításai. A controlling koncepciót beemelttem a körforgásos gazdaságról folyó hazai szakmai diskurzusba, továbbá feltárom azokat a hatótényezőket, amelyek támogatják, illetve gátolják hazánkban a körforgásos üzleti modelleket, rámutatok a controllerek/controlling ezzel kapcsolatos új/újyszerű feladataira, végül javaslatot teszek a controlling, illetve a teljesítménymenedzsment oktatási terület fejlesztésére mindezek alapján. Ezáltal a controlling szakma számára is hasznosítható a tanulmány.

A tanulmány sokféleképp hasznosul a jövőben, részemről 2022. november 24-én a BGE-n megrendezendő Tudományos Diákköri Konferencián, majd reményeim szerint a sikeres kvalifikációt követően 2023. tavaszán megrendezésre kerülő 36. OTDK-n pályamunkaként kerül bemutatásra. Jelen pályamunka hasznosul a BGE Számvitel mesterképzés keretein belül szakdolgozatként, illetve publikációk formájában. Hasznosítható a vállalatok, és a gazdaság különböző szereplői számára, a pénzügyintézetek és a minisztériumok számára egyaránt, illetve az oktatási és a kutatási területeken.

8) Következtetések, javaslatok rövid összefoglalása

A pályamunka végső következtetéseként levonható, hogy a körforgásos gazdaság magyarországi rendszerszintű bevezethetősége a KKV-k esetében egy reális cél, ha azt fokozatosan, a bevezetés feltételeinek megteremtésével vezetik be, a controlling pedig a fenntarthatósági stratégiát követve alkalmazkodhat az új helyzetekhez, kihívásokhoz. Egy ilyen válasz lehet a Green koncepció beépítése controlling módszertanba, folyamatokba.

A körforgásos gazdaság-, és a Green Controlling bevezethetőségének feltételei közt szerepelnek a megfelelő ismeretek, koncepciók megszerzése elsajátítása, új szakterületek, ezáltal szakemberekkel való együttműködés, emellett a megfelelő színvonalú, és mennyiségű támogatási rendszer kiépítése, illetve a környezettudatos szemléletmód kialakítása vállalati szinten.

Ezáltal javaslataim a következők lennének:

- a. A kormányzat teremtsen meg a körforgásos áttérés feltételeit, fontolja meg egy egységes, és átlátható szabályozás lehetőségét a hulladékokkal, azok tárolásával, elszállításával és felhasználásával kapcsolatban.
- b. A kormányzat a meglévő pályázatok és programok mellé indítson még több átállást ösztönző pályázatot nemcsak a pályázó KKV-k számára, hanem azoknak a szektoroknak is, akik segíthetik az átállást, ilyen pl. a pénzügyi szektor
- c. A kormányzat és az illetékes minisztérium készítse elő az oktatási és nevelési intézmények számára a fenntarthatóság, környezetvédelem oktatását, a környezettudatos nevelés rendszerszintű beépítését egészen óvodás kortól indítva.
- d. A kormányzat és az illetékes minisztérium indítson a témában magas színvonalú külső képzéseket, és támogassa azokat a vállalatokat, akik vállalati belső képzéseket indítanak a körforgásos modellre és annak megvalósítására irányulóan
- e. A kormányzat kiemelten támogassa azokat a KKV-kat, akik az átállás mellett nagyobb volumenű technológiai beruházásokat is terveznek

9) A szerződésben vállalt feladatok teljesítése:

A támogatásban részesített pályázat ismertetett II. /1 pontban rögzített témakörben kutatómunkát végeztem a témavezetővel együttműködve. A kutatás során 3 irányból közelítettem meg a téma feldolgozását, egyrészt a témába vágó szakirodalmi kutatást, áttekintést végeztem el, majd a témában jártas szakértőkkel kapcsolatos interjúkat folytattam le. és egy kérdőíves kutatást végeztem el a magyarországi cégek megkérdezésével. A kutatási tervben foglalt időintervallumok átütemezése, módosítása szükséges volt, erre a konzulenssel történt folyamatos egyeztetés mellett került sor. A szakirodalmi kutatás részét, a témába vágó szakcikkék és tanulmányok feldolgozását folyamatosan hajtottam végre, habár erre 1 hónapot szántam, azt tapasztaltam, hogy gazdag nemzetközi szakirodalom elérhető a kutatási témámban, így folyamatosan került feldolgozásra. A mélyinterjú kérdések megalkotására, kiküldésére és kiértékelésére 2-3 hónapra volt szükség. A kérdőíves kutatás végrehajtása áttolódott a tavaszi időszak végére, hiszen a szükséges engedély, és az egyedi módszertan miatt ez indokoltá vált. A kérdőív megalkotására, kiküldésére és kiértékelésére kb. 3 hónapra volt szükség, ebből 1 hónap volt a kérdőívek e-mailes kiküldése. Összességében a tervezett kutatási tevékenységek mindegyike megvalósult a támogatott időintervallumon belül.

A szerződésben és a kutatási tervben vállalt feladatok teljesítésében egy kötelezően vállalt, és egy nem kötelezően vállalt feladat szerepelt. A kötelező feladat egy TDK dolgozat elkészítése volt, ami a 10 hónapos kutatási időszakban, 2022.06.30-ra elkészült, a témavezetővel való folyamatos együttműködés és irányítás alapján. A TDK dolgozat terjedelmében egy 140 oldalas pályamunka, amiből 11 oldal a fedőlap, tartalom-, táblázat-, ábra- és mellékletjegyzék, 9 oldal Irodalomjegyzék, 80 oldal hasznos terjedelem (összhangban a BGE TDK követelményeivel), és 40 oldal melléklet, ahol a hasznos információkat, a kérdőíveket, az egyéb hasznos terjedelemmel összefüggő szakirodalmi feldolgozást, és a kérdőívhez szükséges engedélyt tartalmazza. A hasznos tartalom 5 fő fejezetben került alábontásra.

Ezek a főfejezetek a következők:

- I. A kutatás kiinduló kérdései és módszertana
- II. Alapfogalmak és kutatási terület behatárolása
- III. A körforgásos gazdaság és management control
- IV. A kutatás eredményeinek ismertetése
- V. A kutatás eredményeinek értékelése és jövőképe

Kötelezően vállalt feladat volt még az Intézményi UNKP rendezvényen a kutatás eredményeinek ismertetése. A BGE Kutatói Nap és KUSZA 2022 konferenciasorozat során kerültek bemutatásra 2022. május 19.-én. A kutatási időszak pedig javában tartott még, melynek vége 2022.06.30. volt, és az eredmények kiértékelésénél tartottam, ezért a kérdőíves megkérdezés és a szakértői mélyinterjú eredményeinek ismertetésére nem volt még lehetőség, így a kutatás május 19-ei állapotáról tartottam előadást. A pályamunkával érdemben pont a fenti dátum napján készültem el érdemben.

A Támogatási szerződés V/1 pontja szerint az elkészített tanulmányban és a prezentációban is feltüntetésre kerültek a kért logók és szövegrész.

A nem kötelezően vállalt feladat egy publikáció megírása volt a kutatás őszi részéből. Ez a vállalat másképp, és más időszakban fog megvalósulni, ugyanis publikációs lehetőséget ajánlott a BGE az ÚNKP kiadványában, ahol a kutatási tervtől eltérően a teljes tanulmányra vonatkozóan készül összefoglaló publikáció, aminek elkészítése folyamatban van, leadási határideje 2022. augusztus 8.

10) Az elkészített tanulmány hol kerül publikálásra

A TDK dolgozat részeredményei a BGE Kutatói Nap és KUSZA 2022 konferenciasorozat során kerültek bemutatásra 2022. május 19.-én a 1055 Budapest, Markó utca 29-31 alatti épületben. Az előadás a délutáni szekciók közt az Új Nemzeti Kiválóság Program, Intézményi kutatások szekcióban, 14: 20.kor került előadásra. A szekcióban jelenléti ív készült, hang-, kép- és videóanyag nem. A konferencián az Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal részéről 1 fő-, Szabó Sára vett részt, aki meghallgatta az előadást. Mivel a konferencia időpontja a támogatási időszakba esett, aminek a vége 2022.06.30. volt, és a kérdőíves kiküldési időszak még tartott, ezért az előadás során erre vonatkozó eredményeket még nem tudtam közölni. Erről PPT-t készítettem, ahol a Szerződés V/1 a) pontja szerinti szöveget és logókat feltüntettem.

A nem kötelező vállalat módosítva, a tanulmány egészére később teljesítem. Dr. Szegedi Krisztina a BGE Tudományos és Nemzetközi rektorhelyettese publikációs lehetőséget ajánlott a kész kutatásból, aminek lehetőségével élek, ez folyamatban van, és a Kutatói Nap és KUSZA 2022 konferencia kötetben kerül publikálásra, a pályamunkával megegyező címmel. A TDK dolgozat a következő Intézményi Kari TDK-n kerül bemutatásra egy prezentáció keretében, immár az eredmények birtokában, annak érdekében, hogy a TDK dolgozattal a soron következő-, XXXVI. OTDK-ra kvalifikációt szerezhessenek. Amennyiben a kvalifikáció megtörténik, a XXXVI. OTDK-n is bemutatásra kerül a pályamunka, szintén egy prezentáció keretében, ami a Komarno-i Selye János Gazdaságtudományi és Informatikai Kar épületében, 2023-tavaszán kerül megrendezésre.

Ezzel a beszámolóval az ÚNKP 10 hónapos kutatási időszakát lezárom.

Kelt: Budapest, 2022. 07. 06.

Istenes Krisztián Attila
ÚNKP Ösztöndíjas